

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 4 • год. С • 26 февруари 2021 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ВЕЛИЧАВИЯТ СИМВОЛ НА ТРАКИЯ И ТРАКИЙСКИТЕ БЪЛГАРИ

121 години от смъртта на Капитан Петко войвода

Преди 121 години, на 7 февруари във Варна умира най-величавият символ на Тракия и тракийските българи – Капитан Петко войвода. Хайдутин, войвода и революционер, посветил живота си на освобождението на беломорските и родопските българи от турско робство, и обединението им с България, деец на Маке-

■ София

доно-одринското движение, основател на организирането тракийско движение. В края на 1899 година на покрива на една варненска къща се появява черно знаме. На него пише „Те погребяха България“. Това е последният бунт на войводата, отдал живота си за свободата на Беломорска Тракия и Родопите – „Бойок Петко“ Киряков. Защитникът на онеправданите, останал в българската история като Капитан Петко войвода, издъхва няколко месеца по-късно – на 7 февруари 1900 година. Болен, без работа и средства, смазан от побоищата във варненската тъмница Ичкале. И само на 55 години. Хилядно множество се стича на погребението, а името му и до днес е символ на храброст, саможертва и свободолубие. Животът на легендарния войвода е низ от подвизи и геройства в закрила на тракийци, на бедните, сиромасите и онеправданите, на Родопите и Беломорието. През целия си живот Капитан Петко войвода остава верен на принципа: „Свобода, равенство, братство.“ След смъртта му родопският книжовник и биограф

Стою Шишков, получава писмо от приятел на войводата, което завършва с думите: „Неговото име ще остане със златни букви записано в историята.“ Легендарният войвода е сред колосите на национално-освободителното ни движение, заел своето трайно място в сърцата на българите. Многобройните паметници на Капитан Петко войвода, издигнати в България, Италия и Украйна свидетелстват за народната признателност към делото на войводата. На този ден тракийци в цялата страна положиха венци и цветя пред паметниците на Капитан Петко войвода.

■ Варна

На 7 февруари във Варна бе отслужена панихида по повод 121 години от смъртта на Капитан Петко войвода. На гроба на големия българин на церемония с участието на Военноморските сили бяха поднесени цветя и венци. Венец поднесе и кметът на Варна Иван Портних. Представители на Съюза на тракийските дружества в България доц. Геновева Михова – директор на филиала на ТНИ във Варна, научният секретар Симеон Кулиш, Станка Димитрова – председател на Регионалното тракийско дружество и Веска Димова – член на управителния съвет на дружеството, отдадоха почит пред гроба на войводата и положиха венци и цветя. Поклонението в столицата се проведе пред паметника на войводата в Алеята на бележитите българи в Борисовата градина. Тук бяха Красимир Премянов – председател на СТДБ, Краснодар Беломорски – зам.- председател на Централното ръководство, чл. кор. проф. дфн Васил Проданов – директор на ТНИ, проф. Искра Баева и д-р Вана Стоянова, членове на ТНИ, Стефан Начев – главен секретар на Съюза, членовете на Върховния комитет Кирил Йорданов, Мария Божкова, Чавдар Георгиев, Величко Пачилов, а също така проф. Петър Демиров, Зорница Радонова, Вана Стоилова и членове на софийското тракийско дружество. Цветя бяха поднесени и пред паметника в Гоце Делчев в София.

Продължава на 8-а стр.

ЛЕТОПИС

125 ГОДИНИ ОРГАНИЗИРАНО ТРАКИЙСКО ДВИЖЕНИЕ

ДИМИТРОВГРАД: С ИМЕТО НА КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА

Четете на стр. 5 и 6

ПРЕЗИДЕНТЪТ НАГРАДИ ИВАЙЛО БАЛАБАНОВ

Поетът-тракиец бе удостоен с орден „Св. св. Кирил и Методий“ – първа степен

На официална церемония на „Дондуков“ 2 президентът Румен Радев връчи орден „Св. св. Кирил и Методий“ – първа степен на поета Ивайло Балабанов. Високото държавно отличие получава за изключително големите му заслуги в областта на културата и изкуството и за популяризирането на българските традиции и фолклор. Отличieto взе синът му – Атанас Балабанов, защото творецът е трудно подвижен и не може да присъства. Откакто загуби съпругата си Вана, Ивайло Балабанов живее в родното си село Хухла, а за него се грижат сестра му Златка и синът му.

Поетът Ивайло Балабанов е роден на 28 август 1945 г. в село Хухла, община Ивайловград. Завършва гимназия в Ивайловград. Работи по изграждането на металургичния комбинат „Кремиковци“ и язовир „Ивайловград“. Член на Съюза на българските писатели. Почетен гражданин на Ивайловград, Кърджали и Свиленград. Автор е на музикално-поетичен спектакъл „Съзвездие – наречено „Любов“, посветен на 25 април 2005 г. – деня, в който е подписан Договорът за присъединяване на България към ЕС. Сред по-значимите му творби са поемите „Сила“ и „Мост“, както и стихотворенията „България“, „Допиване на последната чаша“, „Тежък хляб“, „Ивайловградски въпрос“, „Сутрешна закуска“ и „Принос към европейската история“. Творецът е Лауреат на „Южна пролет“ – 1980 г., Награда на Съюза на българските писатели – 1987 г., Национална награда „Изворът на Белоногата“ – 2001 г., Награда за книга на годината – 2004 г. за „Песни за старо вино“, Литературна награда за цялостно творчество „Александър Паскалев“ – 2005 г., Национална награда за патриотична поезия „Георги Джагаров“ – 2006 г., Лауреат на Националната награда „Пеню Пенев“ за 2008 г. Припомняме, че предложението за награждаването на големия тракийски поет бе направено от СТДБ.

ЗЛАТЕН МЕДАЛ „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“ ЗА ПОСЛАНИК АНАТОЛИЙ МАКАРОВ

На 11 февруари т.г. председателят на СТДБ Красимир Премянов награди със златен медал „Капитан Петко войвода“ с лента извънредния и пълномощен посланик на Руската Федерация в Република България Анатолий Макаров.

Наградата е израз на признателността на Съюза за усилията му да съхрани добрите отношения между двата народа и за неговата подкрепа за тракийската кауза. На церемонията присъстваха член кор. на БАН и член на ВК на СТДБ Иван Гранитски и председател на СБП Боян Ангелов, които връчиха паметни отличия на руския посланик.

БСП ПРЕПОТВЪРДИ ДОСЕГАШНИЯ ФОРМАТ НА КОАЛИЦИЈАТА

БСП препотвърди на 8 февруари т.г. досегашния формат на коалиция от партии „БСП за България“ и така бе регистрирана в ЦИК на 10 февруари. Освен БСП, в коалицията участват партиите Политически клуб „Екогласност“, Комунистическа партия на България, „Нова зора“ и Политически клуб „Тракия“. Коалицията ще участва в парламентарните избори с общи листи, в президентските – с общи кандидати за президент и вицепрезидент на Република България, както и с общи листи за общински съветници и кметове и за членове на Европейския парламент. В коалиционния договор се подчертава, че участниците в коалицията се ангажират с общите позиции, единните действия и споделена отговорност по цялостната дейност на коалицията в законодателната, изпълнителната и местната власт. Коалицията е отворена за

сътрудничество и взаимодействия с други партии, сдружения на гражданското общество и неправителствени организации, посочват още коалиционните партньори.

Партньорите от „БСП за България“ ще сключат и споразумение за подкрепа, взаимодействие и сътрудничество с други партии и граждански сдружения. Партиите

и сдруженията ще работят за предизборното мобилизиране на своите членове и симпатизанти и участие на изборите за 45-то Народно събрание. „В тази тежка за България ситуация както в здравен, така и в социално-икономически план, сме длъжни да предложим на обществото и реализираме програма за излизане от кризата и прекратяване на пагубното управление на ГЕРБ. Страната се нуждае от радикална промяна, която да прекрати разрухата и хаоса във всяка сфера на общественно-политическия живот“, категорични са коалиционните партньори от „БСП за България“ в споразумението предложено на партиите и сдруженията извън коалицията.

Общата координация на действията ще се осъществява от Националния предизборен щаб на Българската социалистическа партия и щабове по места. („Дума“)

ПРЕДИЗБОРНА ПЛАТФОРМА НА ПК „ТРАКИЯ“

Парламентарни избори 2021 г.

ПК „Тракия“ на предстоящите парламентарни избори ще подкрепя политики на законодателната и изпълнителната власт, които са свързани с възходящо икономическо и социално развитие на българската държава и общество. Тези политики ще бъдат свързани с активното приобщаване на тракийските българи за тяхната реализация. Защитата на интересите на тракийските българи като част от българския народ е в основата на дейността на най-старата патриотична обществена организация – Съюз на тракийските дружества в България, създадена преди 125 години с активното участие на националния герой Капитан Петко войвода.

Тракийските представители в Парламента ще отстояват следните приоритети:

- Приемането на закон за защита на интересите на тракийските бежанци и техните потомци. Държавата трябва да поеме ангажимент за справедливото обезщетение на тракийските българи, пострадали по време на геноцида през 1913 г.
- Подкрепата на балканските страни за членство в ЕС не трябва да противоречи на българските национални интереси и на справедливото решаване на тракийския проблем.
- Инициативата „Балканите – зона свободна от ядрени оръжия“.
- България да не участва във въоръжени конфликти и да провежда балансирана външна политика.
- Разработването на политики, водещи до ускорено икономическо и социално развитие на регионите, населени от тракийските българи.
- Всеобхватна и повсеместна борба с корупцията. От всички кандидати, издигани от ПК Тракия за изборни постове ще се изисква писмен ангажимент за недопускане на корупционни практики и конфликт на интереси.
- Последователна подкрепа за големите енергийни проекти, осигуряващи конкурентоспособността на българската икономика.
- Цялостна реформа на здравната система, при която в центъра се поставя човекът, а не пазара. Специално внимание към медицинските кадри, тяхната квалификация, труд и адекватно заплащане.
- Спешни и неотложни мерки за справяне с демографската криза. Мерки за стимулиране на раждането и отглеждането на деца. Преминване към семейно подходящо облагане. Ускорено изграждане на детски градини.
- Патриотично възпитание чрез включване в учебните планове на часове, в които учениците да се запознават с героичната история на България, в т. ч. и с героите на Илинденско-Преображенското въстание и участието на тракийските българи в национално-освободителното движение.

(Платено съобщение)

55 ГОДИНИ ОТ ИЗЛИЗАНЕТО НА ПЪРВИЯ БРОЙ НА СП. „РОДОПИ“

Навършиха се 55 години от отпечатването на първия брой на списание „Родопи“. Това съобщиха от Държавния архив – Смолян, известява Агенция „Фокус“. Съгласно Решение на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 12 август 1965 г., от началото на 1966 г. започва да излиза списание „Родопи“, като орган на Националния съвет на Отечествения фронт. Целта е да се работи за патриотичното възпитание на населението в Родопите, като се отдели специално място на културните и социално-битови въпроси. Публикуват се художествени и изследователски статии, свързани с етнографията, фолклора, бита, говора, нравите, обичаите на местното население в Родопите. През целия период на издаването му от 1966 до 1994 г. негов главен редактор е писателят Николай Хайтов.

През 1984 г. Държавен архив – Смолян откупува част от учредителския архив на списанието. Тогава са предадени вестниците „Свобода“, „Южна България“, „Независимост“ и „Марица“ – над 900 броя и отделни броеве на вестниците „Родопска мисъл“, „Родопска правда“, „Родопска победа“ и „Родопски устрем“, заведени в справочната библиотека на архива. При това първо постъпление са предадени и материали от изследователската и публикаторската дейност на свещеник Константин Канев, Никола Жалов и Станислав Сивриев, които в последствие са отнесени към личните им фондове. Постъпват и диапозитиви и негативи на фотографа Крум Савов, които също са отнесени към личния му фонд. При едно от последните си посещения Хайтов предава цялата документация на сп. „Родопи“ – всички ръкописи и машинописи, публикувани и непубликувани на страниците на списанието, които се съхраняват от тогава в Архива. На 16

февруари 1993 г. в Държавния архив е открит фонд № 1362 – Редакция на списание „Родопи“. Фондът съдържа 243 архивни единици с документални материали за периода 1899–1989 г. Сред тях има спомени, статии, интервюта, исторически извори от района на Родопите, краеведски материали, писма на читатели, рецензии, автобиографии, османотурски документи (преводи), печатни, изобразителни материали и други.

Във връзка с излъчването на филма за Капитан Петко войвода в редакцията са получени и съхранени, писма на зрители с мненията им за продукцията. Редакцията е съхранила и ксерокопия на документите с данни за гоненията, на които са били подложени известният войвода и съпругата му от режима на Стефан Стамболов.

С политическите промени през 1989 г. и последвалата икономическа криза, списанието също се оказва с финансови проблеми. През 1994 г. се преустановява издаването му. Издаването на списание „Родопи“ се възобновява през 2002 г. под редакцията на проф. д. ик. н. Димитър Филипов. Издаването започва да излиза благодарение на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, учебно-научния комплекс „Родопи“ и областната управа в Смолян и до днес.

В състава на редколегията през 1966 г. са: Атанас Примовски, Крум Георгиев, проф. Николай Мизов, Станислав Севриев, проф. Кирил Василев, Филип Ишиков. През останалите години членове на редколегията са били: Ангел Вълчев, Слав Славов, Михаил Карапаунов, Стайко Кабасанов, Елена Бедрова, Бистра Цветкова, Делчо Тодоров и други. Последната редколегия от 1991–1994 г. е в състав Стайко Кабасанов, Михаил Карапаунов, Страшимир Димитров, Стоян Райчевски и Русин Гинев.

„МЪЛЧАЛИВИЯТ ВОЙВОДА“ ОТ БУНТОВНОТО КАРЛУКОВО

145 години от рождението на изтъкнатия революционен деец на ВМОРО Пею Шишманов

ДОЦ. ГЕОРГИ МИТРИНОВ

През 2021 г. се навършват 145 години от рождението на войводата и революционера Пею Шишманов. Роден е на 14 февруари 1876 г. в с. Карлуково, Ахъчелебийско (дн. с. Славейно, Смолянско), в семейството на Иван Шишманов кехая – един от старейшините на Карлуково по това време. По-малък брат е на Вълко Ив. Шишманов – изявен среднородопски просветен и революционен деятел. Първоначално Пею учи в родното си село, прогимназия завършва в Пловдив. Гимназиално образование започва в Одринската мъжка гимназия, а го завършва в Пловдив през 1898 г. След това учителства в родното си село.

По-големият брат на Пею Шишманов Вълко получавал вестници „Независима Македония“, „Народен глас“, а и в. „Странджа“, издаван от Одринското емигрантско дружество „Странджа“ в гр. Варна, чийто инициатор за създаването му през 1896 г. е капитан Петко войвода. Чрез печатния орган се разпространявали революционните идеи сред българите в Източна и Западна Тракия, както и в Родопите. През 1898 г. и в Среднородопието се създават революционни братства, отначало в Чепеларе, а после в селища от Ахъчелебийско: Устово, Райково, Карлуково. Карлуковското братство възниква по инициатива на учителя Вълко Ив. Шишманов. През 1900 г. то се превърнало в революционен комитет, оглавяван от Пею Ив. Шишманов, тогавашен учител в селото. За периода от септември 1900 г. до средата на февруари 1901 г. 107 жители на Карлуково, включително жени, полагат клетва и стават членове на организацията. По-късно, до пролетта на 1903 г. цялото мъжко население и голяма част от жените били посветени в революционното дело. Това се дължи и на организаторските качества на ръководителя на революционната организация. Тогава Карлуково е важен граничен пункт, през който преминавали революционни дейци на път за Ахъчелебийско и Беломорието, както и се пренасяла революционната поща към комитетските организации в Среднородопието и Беломорието.

През пролетта на 1902 г. в Пловдив се провежда т.нар. Пловдивски конгрес на Одринския революционен окръг на ВМОРО (13–15.04.1902 г.). След конгреса Гоце Делчев и Коста Нунков посещават Чепеларе и с. Проглед, за да се срещнат с Константин (Вълчо) Антонов Сеченката – върховистки ръководител, и да го уведомят за взетите на него решения, според които той е определен за главен ин-

спектор в Западна Тракия по подготовката на бъдещото въстание. За ръководител на революционната организация в Ахъчелебийско е избран Пею Шишманов. Няма безспорни доказателства, че новобизбранят ръководител се е познавал с Гоце Делчев, но историята показва, че това е бил правилният избор от страна на ръководството на ВМОРО. Пею Шишманов остава на този пост чак до 1908 г. и с дейността си успява да сплоти организацията, да подготви, доколкото обективните обстоятелства позволяват, християнското население за въоръжено въстание. И въпреки че в Среднородопието въстание не избухва, местните революционни чети са в готовност да осъществят

■ Четата на Пею Шишманов

въоръжени действия. Разоръжени и разформирвани са от българските погранични власти. Дейността на революционната организация продължава и след 1903 г., в не толкова трудните условия на разкол, когато отделни революционни дейатели в Ахъчелебийско се отдават на разбойничество и местната революционна организация трябва да противостои и на разколниците. В оцелелия архив на организацията е запазен голям масив писмовна кореспонденция, която разкрива ролята на войводата Пею Шишманов за поддържане на революционния дух у населението. В навечерието на Балканската война (1912–1913 г.) местните революционни дейатели се включват активно в подготовката за участие в редовете на българската армия. И отново войводата Пею Шишманов със своите сподвижници от Карлуково и от съседните християнски села в Ахъчелебийско са дейни. Голяма чета от карлуковски доброволци, начело с войводата, е зачислена като отделен взвод към 4-та погранична рота на 21-ви Средногорски полк. С обявяване на войната четата се включва във военните действия като освобождава селищата по поречието на р. Малка Арда и на юг през с. Ак бунар (дн. Бял извор, Ардинско), освобождава

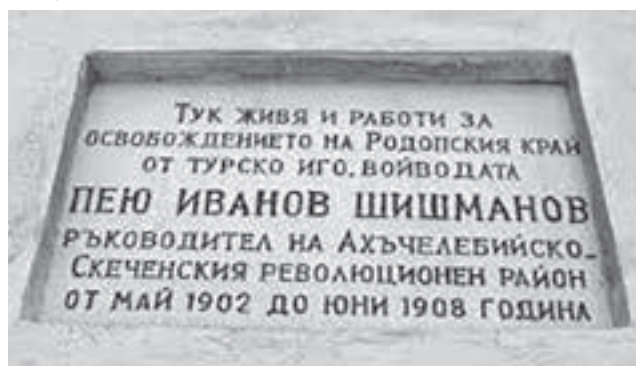
Даръдере (дн. Златоград), а от там, освобождавайки ред села, стига до Гюмюрджина, където е разформирована. При избухване на Междусъюзническата война (1913 г.) отново е сформирана карлуковска чета, която спира башибозушкия поход от изток към християнските села в Среднородопието. И отново войводата Пею Шишманов е на своя пост, ръководейки отбраната.

За разлика от други войводи към ВМОРО, Пею Шишманов не парадирал с властта, която има. Върши отговорно своята работа, без да се самоизтъква. Остава някак в сянка, но с желязна ръка ръководи организацията, като разчита и на съдействието на своите близки

съратници. Всичко това му създава имидж пред централното ръководство на ВМОРО. До 1912 г., а и след това, той постоянно е канен да участва в периодично провежданите конгреси и други срещи на ръководството на организацията, но нито веднъж не се отзовава. За него е по-важно да ръководи непосредствено дейността на революционните комитети в района, за който отговаря, отколкото да отсъства за дълго по комитетски дела. Затова отклонява покани и изпраща свои съратници като Хр. Караманджуков например. Несъмнено голяма е заслугата на Пею Шишманов в ръководената от него революционна организация да няма предателства и провали, които да разстройат дейността ѝ. С умели и премерени стъпки премахва междоличностните конфликти сред обикновените четници и революционни дейатели, както и сред ръководителите на организацията. Както го описват малкото негови съвременници, които са оставили писмени спомени, той не е бил многословен, а спокоен, мълчалив, изцаквал другите да се изкажат,

да споделят мнението си по даден въпрос, и накрая споделял своето мнение. Като изключително скромен човек, не оставя свои мемоари, за което можем само да съжаляваме. Но такива са били всички ония отдадени на революционното дело негови съратници като брат му Вълко Ив. Шишманов, като братовчед му Вълко Райчев Шишманов и като цяла плеяда революционни дейци, за които освобождението на отечеството е било кауза, а не арена за изяви, от които по-късно да се получават облаги. Например революционерът Тодор Хвойнев – Фойню, който след 1903 г. се отдава на разбойничество със свои съмишленици, уж като дейци на организацията, и са били в конфликт с ръководството на ВМОРО в Ахъчелебийско, пише в свои спомени, че войводата Пею Шишманов си разменял огнестрелни оръжия с виевските дареби и т.н., т.е. бил в приятелски връзки с тях. Но доказателства за тези си твърдения никакви не представя. Друг Фойнюв съмишленик – Христо Стоев Лакудата, също проявил се като лощав комита, се появява през 1928 г. на трибуната в с. Карлуково като представител на Тракийската организация в Ахъчелебийско, при отбелязване на 25-годишнината

от Илинденско-Преображенското въстание! С течение на времето историята отсява зърното от плявата и определя точно всекиму полагащото му се място в нея. Свое достойно място в нея намира „мълчаливият войвода“ от бунтовното с. Карлуково, Ахъчелебийско, който след освобождението на родния край не се впуска в партизански борби за власт и за облаги, според собственоръчно представени в писмен вид свои заслуги. Отива си

от тоя свят през 1942 г. тихо, скромно, както и е живял. Да, за неговите безспорни заслуги в борбите за освобождението на родния край от османско владичество се откриват, макар и малко, сведения в спомени на негови съвременници и тия сведения са достатъчни да изградят ореол около образа му. И което е особено важно, той и неговите съратници, някои от които дали живота си в борбата за освобождението на родния край, са герои в най-безсмъртния пантеон – в народната памет. Показателен е текстът на поздравителното писмо до войводата от Тракийската организация в Пашмаклийско (дн. Смолянско), изпратено му по повод 25-годишнината от Илинденско-Преображенското въстание. Предоставяме част от него:

„Скъпи и мили войводо,

Околийското ръководно тяло на Пашмаклийската Тракийска организация се чувства особено щастливо, че му се пада високата чест по случай 25 годишнината от Великата Странджанска епопея да Ви поднесе своите сърдечни приветствия и благопожелания.

Ние сме особено честити и за това, че с голямо доволство и гордост можем във Ваше лице да засвидетелствуваме великото и историческо революционно движение, развивано и в наша Родопска един темп на най-голям идеализъм, примерна самоотверженост и рядко себепристрашение.

Много са малките и големи фигури, които ярко се очертават на историческия фон за скъпия и милия ни идеал – свободата на Тракия, но без всяко съмнение и без всеки спор Вашата фигура блести най-ярко с ореола на най-честния предан и идеален борец за правда и свобода.

Родопци знаят и ще помнят за вечни времена, че Вие презряхте светлите перспективи за Вашето лично добруване, благоденствие и млад още като турците на разположение материалните и морални сили за светлите цели на организацията, нарамихте пушка за борба срещу тирани и станяхте водител и Воевода, най-милата и симпатична от всички родопски герои.

При многото и смели, и героични подвизи; при безбройните Ви жертви и страдания, при широката Ви творческа и интензивна дейност като ръководител и Воевода; при грамадните заслуги, пренесени от Вас пред светлия олтар на Великия освободителен тракийски храм, ние, всички членове на Тракийската организация, се покланяме най-искрено и най-смирено...“.

ДУХЪТ СЕ КРИЕ В СВЕТЛИНАТА

Думи за книгата „Наблизо има светлина“ на Хубен Стефанов

Д-Р ЕЛЕНА АЛЕКОВА

Попитайте Хубен Стефанов за неговия род, за историята на предците му, за старите времена и изоставените селища из родния му край и ще останете очаровани от сладкодумните му разкази с неочаквани завръзки и развързки, от обширните му познания, от внезапните прозрения, от иначе прикритата му страстност, която избликва на талази, на талази през думите, надпреварващи се една с друга, една през друга, но само когато започне да разказва за всичко това. Само за това. За нищо друго.

Обикновено минава сред нас за мълчаливец. Слуша внимателно приказките ни, кима одобрително или в несъгласие, подхвърля дума-две. И думата му тежи. Или поне те кара да се замислиш.

А щом опре до писане на стихове, Хубен Стефанов съвсем замлъква. Цепи думата на две. Малко е да се каже, че е поет малословен. Повече е от малословен. Някак еднословен е. Стиховете му често наподобяват афоризми (самият той ги определя като „мисловни импресии“):

„Детето на насилието / иска да е спяло“ („Граничната бразда...“);

„Небето без звезди е по-дълбоко“ („Разходка в Кан“);

„Емигрант – / летяща мравка“ („Колумб в Америка“);

„Понякога животът губи смисъл, / но никога – изцяло“ („Изкачване“);

„Светът навсякъде е свят“ („За рибите горната земя е адът“);

„Да съществуваши, значи да се радваш“ („Слънчевото зайче е безплатно“);

„За да станеш камък на корона, трябва да си влизал в огън“ („Земята и животът“);

„На проветриви места растат безпаметни треви“ (пак там) и т.н.

Сякаш... думите в него никнат дълго, връзват и завързват дълго, растат, зреят не дни, не месеци, а години – докато плодът изгрее из здравчините на подсъзнанието. И се появи стихотворение. Вероятно затова стиховете му – поне тези, които е показвал досега, се побират в една книга. Каквато е „Наблизо има светлина“ (2019) – третата по ред негова стихосбирка. Тя представлява нещо като сбор от „мисловни импресии“ от първите му две книги („Виолетови мигове“, 1998, „Сътворяване на времето“, 2008), а към тях – и нови стихове.

Вижда се и с просто око, че на всеки десет години Хубен Стефанов е издавал по една стихосбирка. Предполагам, само 60-годишнината на автора се е намесила, за да не излезе стихосбирка под заглавие „Наблизо има светлина“ през 2018 г. – и то само с нови стихове. Какво да се прави – еднословец!...

„Наблизо има светлина“. Знаменателно заглавие на стихосбирка, появила се месеци преди човека да се озове пред пропастта, до която го доведеха безумието, непомерната алчност и неспособността му да се справя в екстраординарни обстоятелства, открила се най-ярко в историята с covid 19 и всесветовната паника покрай него. Внушението от заглавието е подсилено със стихотворението „Надежда“ на четвърта корица, което и завършва с думите: „Наблизо има светлина“.

Някой би контрирал: „Заглавие като заглавие. Кое чак толкова му е знаменателното?“. Отговорът изисква обяснение, неочаквано за отзив от подобен род, но ще си го позволя...

Лесно е да пишеш фрази натруфени, натежали от метафори и смисли, които най-често едни други се обезсмислят, и да минаваш за

■ Хубен Стефанов чете стихове в село Хухла

поет... Лесно е да редиш строфа след строфа – от лекомислени по-лекомислени, безидейни, безлирични, които само римата или някой и друг хитроумен трик спасява, и да минаваш за голяма работа в поезията... Лесно е да си налущал „дамара“, да бичиш ли, бичиш равномерна, скучна, неизвестно за какво и защо стиховина и да се самооблъщаваш, че си усвоил поетическото майсторство... Лесно е да се обявяваш за борец срещу нещо си, както днес в едни писателски кръгове е модерно да се казва „борец срещу соросонидите“ например, или в други – „борец срещу казионниците от СБП“, а единствените бойни трофеи, които се мятат в съзнанието ти, да са апетитни литературни награди, и да си въображаваш, че поради това само си поет с високо гражданско съзнание... Лесно е да проповядваш – ведно с величия-еднодневки – законите, модите, кумирите на новото време, които все някога ще се оттекат ведно с мътните му и златните му води, и да се съблазняваш, че като се плъзгаш по гребена на вълната, си стъпил на сигурно в литературата... Лесно е да провъзгласяваш, „истини от последна инстанция“, и да си мислиш, че, на всичко отгоре, и изпълняваш своя писателски дълг да казваш на „народа си“ истината за времето – но своя някаква истина, а не Истината като Истина... Но нима в тези и подобни безсмислени самозалъгалки е смисълът на поетовия труд под слъцето, самоотверженото обричане на словото, на множеството откази и лишения, които съпътстват живота му? Ако е така, никоя негова жертва, дори най-нищожната, не си е заслужавала...

Но каква всъщност е поезията и за каква е поезията, ако не може да помогне на човека, изправен лице в лице пред собствените си демони – на страха, на инстинкта за оцеляване, на паническата обърканост? Какво е поезията и за какво е, ако не може от разклатените устои и колебаната реалност да изведе човека на твърда почва? Какво е поезията и за какво е, ако не е стожер, на който човекът да се опре, за да го има нататък? Какво е поезията и за какво е, ако не разкрива пред човека – в цялото сияние – светлината, която ще го преобрази и подготви за новите предизвикателства? Какво е поезията и за какво е, ако не събуди човека, ако не стресне човека, ако не го накара да се замисли? Какво

е? Нищо. Без всичко това поезията е нищо, безсмислица, най-банална безделушка.

Заглавието на Хубен-Стефановата стихосбирка затова именно е знаменателно, защото няколко месеца преди covid-апокалипсиса подава на сгромолясващото се в пропастта човечество, на човека, оставен сам на себе си, спасителна сламка: „Не унивай, приятелю! Не ставай плячка на отчаяния и страх! Каквото и да се случи, помни: не си сам! Каквото и да те застигне, не се плаши! Вярвай! Наблизо има светлина!“.

Да... „Наблизо има светлина“. Като парола. Като обещание. Като надежда.

Не бих искала да подмина една тема в стихосбирката „Наблизо има светлина“ Това е темата за РОДНОТО в стиховете на Хубен Стефанов. РОДНОТО при него се подразби-

Хубен Стефанов
Наблизо има светлина
СТИХОВЕ

ра като родно място, родна страна, родна цивилизация, родна вселена, при това родината на материята постепенно прераства и враства в родината на духа. „Голямото родно мироудание – нашепва нена трапчиво Хубен Стефанов – тръгва от малката родна улица!“: Най-истинската улица в града с реката, край която редят се тополи. Започва с Моста и Театъра, минава през Площада към Първото училище, и Банката и Банята, и магазините.

Върви сред къщите със сенчести дворове, под свода на вековните дървета, поели стъпките от калдъръма вечен. Завързва с Моста между Църквите. Нарича се ОСВОБОЖДЕНИЕ. И... съществува.

„Хасково – моята улица“

Родината на духа се въздига от родината на плътта:

*

Влакът на събитията
преминава пред очите ни.
Балканът тегли
върховете на историята.
През земята ни,
през сърцата ни,
и нас самите
през вековете...

*

Народен глас-небесен.

Девойка пее,
гласът се чува
от девет планини
през сто поколения.
Хилядолетният ни дух танцува
над огъня,
могилиите,
над живота ни
и над съня ни...

„Родина“

Ако се хванем за съдържанието на стихосбирката, от само себе си изниква в нас триадата ВЯРА, НАДЕЖДА и ЛЮБОВ, която не-принудено отправя към прословутото Първо послание на свети апостол Павел към коринтяни, 13 глава, 13 стих: „А сега остават тия три: вяра, надежда, любов; но по-голяма от тях е любовта“.

Стихотворението „Вяра“ е врата към книгата на Хубен Стефанов:

Казват,
всичко е неутрайно.
He! He! He!
Небето
няма да се срути,
докато
сме изправени.
Ние сме храмът,
ние сме
колоните –
крайните
и
безкрайните!

Следва стихотворението „Надежда“:

Ще идва винаги, когато трябва.
Дори и без да си я викал.
И срещнеш ли разплаканата своя сянка,
не се плаши –
наблизо има светлина.

На любовта е посветен цял лирически цикъл, която при Хубен Стефанов, неизвестно (но и известно!) защо, се идентифицира с поезията:

Вселена с тихи откровения!
Открих те –
виолетово мълчание!
Наметната със звездното небе,
политнала към мен:
подаваш ми ръцете си – криле
и мост
към белия свят.

„Поезия“

Стихотворения, които говорят сами за себе си и нямат нужда от тълкуване. Такива са не само тези стихотворения, а всички стихотворения на Хубен Стефанов. Дали в случая ще ги тълкуваме или не, е без значение. Важно е, че има ВЯРА, че има НАДЕЖДА, че има ЛЮБОВ. А който има очи за ВЯРАТА, НАДЕЖДАТА и ЛЮБОВТА, има и очи за СВЕТЛИНАТА. Така Хубен Стефанов, постигнал ВЯРАТА, докоснал НАДЕЖДАТА, изпитал ЛЮБОВТА, провижда СВЕТЛИНАТА. Но не ТВАРНАТА светлина, която всеки вижда и която може да стопли и разведри човека, да разпръсне предутринния мрак и да възвести тържественото начало на деня. А онази СВЕТЛИНА, която идва ОТ НЕБЕТО, която повдига човека, която разпръсква мрака в душата, която ще помогне на човека да се изправи и ще го спаси (същата, която огряла гонителя на християните Савел по пътя за Дамаск и го преоборила в Павел – апостола, апологета на Христа). За тази именно НЕТВАРНА СВЕТЛИНА свидетелства Хубен Стефанов, че е н а б л и з о, а не е някъде там, в задоблачните висини. Почти пророчески. В апокалиптичното ни време, когато интересът, дори бих казала, нагонът към материалното е изведен до абсурд.

125 ГОДИНИ ОРГАНИЗИРАНО ТРАКИЙСКО ДВИЖЕНИЕ

С ИМЕТО НА КАПИТАНИНА

Първото запазено сведение за тракийско дружество в Димитровград датира от 6.07.1947 г. Известието е от вестник „Народна борба“, бр.153 (12.07.1947 г.) и в него се казва, че първото дружество в града е това на тракийци.

Предистория: По следите на Капитан Петко войвода

Всъщност данни за дейност на тракийци по тези места има още от периода непосредствено след освобождението от турско робство. След активизирането на сенклеристите в Хасковско, по покана на комитетите „Единство“ в Пловдив и Хасково дружината на Капитан Петко войвода пристига в тази част на страната. Придвижването му от Пловдив става с железницата до гара Каяджик (квартал Раковски) и на 18.03.1879 г. той и дружината му са вече в Хасково. Сенклеристите бързо са усмирени, но въпреки това Петко Кряков остава тук до края на месец юни 1879 г. За пребиваването му в Хасковско има много документални свидетелства, но за посещението му на гара Каяджик и околните села сведенията са откъслечни и биват почерпени предимно от семейни спомени. След като се поуспокоява обстановката на границата Петко войвода пристигнал на гара Каяджик да търси двама свои познати. Единият е Ангел Костов – комитата от село Черноконево, който бил четник в дружината му около две години, и неговия другар Ангел К. Войников от Хасково. Последният има ахчийница на гара Каяджик и поддържа тесни връзки с тайните революционни комитети. Капитан Петко узнава, че двамата му приятели са обесени още през 1877 г. – единият в Хасково, другият – в Одрин. Тогава той посещава с. Черноконево, среща се с вдовицата на Ангел Костов, разпитва за нелепата му смърт, играе си с петгодишната му дъщеря Вела и дава на майка ѝ Пена пари, за да я изгледа и задоми.

Още веднъж Капитана посещава с. Черноконево – след падането на Стамболовия режим. През лятото на 1895 г. той обикаля с тайна мисия Хасково, Чепеларе, Ямбол и др. селища да организира нова чета за навлизане в Беломорска Тракия. Вероятно тогава се среща с Иван Костов – брат на Ангел Костов и порасналата му вече дъщеря Вела. Подгонено от стамболовистите семейството било изпаднало в мизерия и бедност и Капитана отново им помогнал с пари. Тези сведения са публикувани в бр.50 на вестник „Димитровградска правда“, 12–18.12.1996 г. от краеведа Борис Колев.

Проучването на Борис Колев продължава и в следващия бр.51 на същия вестник, където е описано още едно семейно предание за пребиваването на Капитан Петко войвода в с. Ябълково (днес в община Димитровград). Посещението му е при двамата братя Колю и Иван Стоеви, заможни селяни, търговци на зърно и брашно, притежатели на мелница. Една година, когато имало голямо плодородие, те сковали голям сал, натоварили го с брашно и по р. Марица отплували за Одрин и

за град Енос, на устието на реката. След като продали брашното, поели по обратния път за с. Ябълково. При Димотика се срещнали случайно с войводата Петко и неговите момчета. Оpoznали се и Колю Стоев дал две хиляди гроша за „делото“.

През лятото на 1877 г., след пристигането на първия руски отряд на гара Каяджик, турските власти арестуват много българи от с. Черноконево, Крепост, Каяджик, Черногорово и др. Една част са избесени, други заточени в Мала Азия. Сред заточениците са и братята Стоеви от с. Ябълково. След края на войната те се връщат живи и здрави. Научавайки, че Капитан Петко е в Хасково, те го канят да им гостува. Това вероятно става преди разформироването на Петковата дружина и преди заминаването на Капитана за Русия. Компанията е внушителна – войводата и 60 души-четници. Става голям празник за цялото село. Гостите са гошавани с най-хубавите ястия и питиета. Братята Стоеви решават тогава да закупят и подарят на селската църква камбана като бла-

годарност за избавлението им от заточението им.

Сам по себе си Димитровград е уникален

с това, че събира толкова много и различни хора и съдби. Не по-малко уникално е тракийското дружество в града – не само с това, че е първата обществена организация в града, а с това, че възниква още преди самия град на 2. IX.1947 г., а именно на 6. VII. 1947 г.

Учредителите решават по подобие на хасковското тракийско дружество в Димитровград да се създаде тракийско дружество „Тракия“, като на събранието присъстват представители от хасковското дружество. Слово на това учредително събрание е държал председателят му Георги Сапунаров. За председател е избран Дончо Станчев Солаков, секретар-Кочо Бозов и членове: Ангел Чакъров и Манол Денсов. Избран е и контролен комитет в състав: Недялко Радинов, Яни Сл.Янев, Христо Маринов и подгласници: Митю Демирдашев и Васил Янев Шалапатов.

Едно от първите решения на дру-

регулационния план на града.

Това обстоятелство е особено показателно, че един от най-наболените проблеми на тракийските бежанци в Димитровград – одворяването им, е бил поставен на дневен ред и са предприети постъпки за своевременното му решаване.

Дружеството от 1955 до 1977 г.

Следващите данни за димитровградското културно-просветно дружество „Тракия“ са от 1955 г. Организацията тогава няма свой клуб, тъй като още на 10. декември 1950 г. на четвъртия пленум на Централния изпълнителен комитет (ЦИК) на дружествата по места се препоръчва да използват клубовете на ОФ. Тракийците обаче се събират в заведение „Димят“ на ул. „Иван Вазов“ със съдържател Георги Мавров.

Дейността на дружеството е културно-просветна, като в основата е патриотичното възпитание на бежанците от Тракия. Ежегодно се честват годишнините от Преображенското въстание. Провеждат се просветни събрания, изнасят се доклади, организират се беседи. Поставя се традиция в Хасково да се надпяват тракийските ансамбли под девиза „Китна Тракия пее и танцува“. Участват и димитровградски състави и изпълнители. Дружеството не достига повече от 100 члена. Чувства се известно сливане и припокриване със задачите, поставени пред отечественнофронтовските организации.

В протокол № 40 от 1 февруари 1977 г. на Политбюро на ЦК на БКП се казва: „Съюзът на македонските културно-просветни дружества и Съюзът на тракийските културно-просветни дружества, постепенно, в продължение на няколко месеца да преустановят своята дейност на всички нива поради изчерпване на основните им задачи“. Заедно с още двеста тракийски културно-просветни дружества в страната димитровградското дружество преустановява своята дейност. От летописната книга на дружеството научаваме председателите: Руси Катерински, Атанас Ибришимов, Иван Станилов, Васил Янев Шалапатов, който е и председател на Градския народен съвет – Димитровград през 1951–1952 г. С всич-

ки тези председатели секретар е бил Колю Калайджиев. Председател през 1977 г., когато се преустановява дейността на дружеството, е Киро Николов Йовчев (Риов).

След 1989 година

Политическата промяна след 10.11.1989 г. бележи нов етап в развитието на тракийската организация. Инициатор за възраждането и става софийското дружество „Тракия“. След съответни консултации с клубовете в страната на 10 януари 1990 г. в София е свикана национална сбирка, на която присъстват представители на 18 тракийски клуба към ОФ в страната. От Хасково представител е Иван Беломорски. На нея е решено възстановяването на дружествата „Тракия“ в страната и дейността на Съюза. На 7 февруари 1990 г. в София се провежда Национална конференция на дружествата. Присъстват 125 души от 26 тракийски клуба в страната. От димитровградското дружество на конференцията са Петко Петков, Никола Парушев и Елена Вълчанова.

Учредителното събрание за възстановяване на културно-просветно дружество „Тракия“ в Димитровград се провежда на 15 март 1990 г. в пленарната зала на Партийния дом/ (днешната Съдебна палата). На него присъстват 75 души (19 жени и 56 мъже). Избран е дружествен съвет от 9 члена с председател Петко Желязков Петков и контролна комисия от 3 души с мандат от 2 години. Решено е, че членове на дружеството могат да бъдат българските бежанци от Тракия и техните потомци, българите от Странджа и Родопите, както и всеки български или друг гражданин, който споделя целите и задачите на Съюза. Решено е също така да се осигури клубно помещение. В първите две години от създаването му членовете на дружеството нарастват на 200 души.

Непосредствено след възстановяването си дружеството изработва свой печат и знаме. Знамето е изработено и подарено на дружеството от ТПК „Лиляна Димитрова“ – Димитровград. То е тъмночервено със златен надпис в средата „Тракийско дружество – Димитровград“ и е обшито по края със златни ресни.

По време на изборите за Велико народно събрание през 1990 г. председателят на дружеството Петко Желязков Петков е кандидат за народен представител от 168-ми Свиленградски изборителен едномандатен район, а подпредседателя Колю Парушев е регистриран за негов застъпник.

Въз основа на чл.15 от Устава на организацията дружественият съвет утвърждава практиката в селата да се учредяват клубове към дружеството, а секции по дейности – в града. На заседание от месец март 1992 г. е избрано е ръководство в състав: председател – Петко Желязков Петков, подпредседатели: Димитър Хаджийски и Колю Парушев, секретар – Киро Йовчев и още 5 души членове.

След дълго прекъсване през 1992 г. се възобновява отново традицията на провеждане на конгреси на тракийските дружества.

Продължение от 5-а стр.

За делегати на XIX конгрес на организацията от Димитровград, проведен в Хасково са избрани – Киро Йовчев, Хр. Зехтенджиев, Кера Милева и М. Арнаудова. Конгресът завършва с митинг-заря в Свиленград. Денят, в който през 1913 г. българската войска превзема Одрин, е обявен за „Ден на Тракия“. Решено било да бъде закупен за дружеството от художника Нено Александров портрета на Капитан Петко войвода на стойност 500 лв.

В доклад на секретаря на дружеството Киро Йовчев, прочетен на отчетното събрание от месец март 1992 г., е отбелязано, че „Първа от първите задачи на нас, димитровградчани-тракийци, е повишаване популярността на дружеството и бързо и решително преодоляване на смущението от някои непотчени квалификации за националистически характер на организацията. Ние сме българи и нека се смущават онези, които са лишили бежанците от бащините им земи и онези, които са гледали с безразличие и са правили политически капитал, злоупотребявайки с доверието на непретенциозното тракийско племе. Защото не само никой няма право да ни обвинява в малоценност, но трябва да покажем, че нашето движение е единственото, което с основание може да претендира за пълна, ясна и недвусмислена платформа по Националния въпрос. Ние с отговорност поемаме нелеката задача да защитаваме българската национална кауза, особено що се отнася до южните предели на страната!“

Пано Ангелов влиза в тракийската Марсилеза

Провеждат се срещи с тракийци и техните потомци в селата Радицево, Крум, Брод, Крепост, Ябълково, Филево и Великан. След изследователска дейност е установено, че най-много бежанци след войната 1877–78 г. има с. Крум – изцяло заселено с бежанци. Оказва се, че основоположниците на Радицево са също бежанци от Беломорска Тракия, заселени след същата война. В селото е учреден клуб с председател Василка Димитрова. На празника на селото „Св. Архангел Михаил“ старозагорският митрополит Панкратий отслужва водосвет. В село Крум също е създаден клуб с 30 члена с председател Невена Иванова.

Направени са проучвания в Тракийския научен институт и се получават материали, които доказват, че Пано Ангелов от с. Брод е участвал в Преображенското въстание и е бил подвойвода в една малкотърновска чета. През 1990 г. по повод 87-годишнината от въстанието в негова чест се прави тържество в селото. Тези чествания стават традиция. В чест на войводата, на негово име е наречена улица в с. Брод. Така се именува и читалището. Може би най-голямото признание за подвига на Пано Ангелов е възпяването му в тракийската Марсилеза: „Ясен месец веч изгрява“, а именно: „Падат Пано, Равашола...“

Инициативите на дружеството намират все по-широка популярност сред обществеността. Ръководството успява да намери спонсори за провеждане на мероприятия и чествания, които работят в подкрепа на тракийската кауза.

С ИМЕТО НА...

за. За тържественото посрещане на 90-годишнината от рождението на Пано Ангелов в с. Брод, средства предоставят Стефан Попов, Стойчо Крайчев, Йордан Иванов, Цанко Цанев, Киро Танев, които даряват над 8 000 лв., а за честванията в с. Крум – Атанас Иванов – 500 лв, Красимир Василев – 300 лв, Георги Куртев 200 лв. .

Проблемите на тракийските бежанци и техните потомци продължава да бъде основен въпрос в социалната политика на съюза. Издирени са документите в Централен архив-София за изоставени от тях земи в Беломорска Тракия. В димитровградското дружество има 16 човека притежавали на облигации от т.нар. „Бежански заем“. Парламентът гласува 315 млн. лв. от бюджета за 1996 г. за изплащане на облигациите и лихвите за неизплатените купони. Решен е и въпросът със земите, които са използвани за погасяване на българския репарационен дълг към Гърция по спогодбата от 1964 г. Решено е бежанците и техните наследници от Беломорска Тракия да бъдат оземлявани със земеделски земи от държавния и общинския фонд.

Съюзът провежда последователна политика по националния въпрос. Неведнъж той категорично декларира, че България е една национална държава и, че съществуващите етнокултурни и религиозни общности са част от българския народ. В тази връзка е и протестната декларация от 7 януари 1990 г., към която се присъединява и димитровградското дружество срещу регистрацията на ДПС като партия.

На 14 май 1992 г. в клуба на дружеството гостува доц. Стайко Трифонов с лекция на тема: „Националният въпрос и проблемите на тракийските бежанци“.

„Тракийските гласове“

От самото си създаване тракийското дружество в Димитровград отдава особено голямо значение на запазване на тракийските обичаи и песни. Първоначално на доброволни начала към дружеството се формират самодейни състави, които го представят на национални и градски прояви.

През месец август 2001 г. е създадена вокална група при дружеството предимно от учителки с ръководител Христо Ташев, която

приема името „Тракийски гласове“. Тя има репертоар от 70 песни. Личен принос на групата към националното тракийско движение са три песни, посветени на Капитан Петко войвода и Свидна Тракия по текст на Пенка Генева и музика на Христо Ташев. Те са представени на фестивала във Варна. Награди са получавани в Кърджали и на събора „Богородична стъпка“ в Стара Загора. Групата е имала участия на съборите в Маджарово, Свиленград, Петрова нива, в с. Брягово, а така също на фестивалите „Нежни чувства“ в Пловдив, „Златен кестен“ в Петрич. Основен момент в дейността на групата е участието им при откриване барелефа на Капитан Петко войвода в Димитровград, където изнася почти цялата програма. Групата е издала и собствен диск.

„Тракия“ в Димитровград е първото тракийско дружество в страната, което се сдобива със собствено помещение след промените през 1989 г. На 13 юни 1991 г. клубът е открит, като е решено търговската част към него да се отдава под аренда за изплащане на получения заем. Впоследствие през 2003 г. е узаконено извършеното строителство – зимна и лятна градина, и е сключен договор с Общината за ползване на терена под постройката.

Новото име – „Капитан Петко войвода“

Дружеството в Димитровград се представя силно на мероприятията, организирани от СТДБ, а също така провежда интересни и привличащи публиката прояви в града и селата Крум, Брод и Радицево. По инициатива на тракийското дружество Общински съвет гласува през 1995 г. на името на Капитан Петко войвода да се кръсти улица в града.

На 27.03.1996 г. е проведено годишно-отчетно събрание, на което е избрано ново ръководство с председател Тодор Каваков. На 4.04.1996 г. се провежда първото заседание на новото ръководство. Конституиран е дружествен съвет в състав: Тодор Каваков – председател, Мария Георгиева-организационен секретар, Недялка Карадимова и Рали Кафтанов – зам. председатели и членове: Васил Станков, Пенка Генева, Георги Ибришимов, Христон Тодоров, Тенчо Тодоров.

1996 г. е юбилейна за тракийската организация. Честванията се провеждат в гр. Варна, но празнуват всички дружества в страната. За Димитровград годишнината е още по-важна, защото съвпада с 50-годишнината от учредяването на тракийското дружество „Тракия“ в града. Празникът е обявен за 16.12.1996 г.

На тази дата дружеството официално приема новото си име – Капитан Петко войвода, което носи и до днес. Промяната е в чест на героя на Тракия, който известно време пребивава с четата си и в района на днешния Димитровград.

На 16.12.1996 г. в близост до сградата на тракийското дружество, намираща се на ул. „Гросето“ е открита паметна плоча на Капитан Петко войвода. Преди време, по предложение на ръководството на дружеството улица „На мира“ е преименувана на името на тракийския войвода.

С юбилеен медал „Капитан Петко войвода“ от Димитровград е награден Никола Калайджиев. А преди това през 1995 г. – златен медал „Капитан Петко войвода“ получават Пенка Генева, Мария Стоева, Иванка Чакалова Иговска. На 16.05.1998 г. във Варна на конгреса на СТДБ за член на Върховния комитет от Димитровград е избран Петко Петков.

На 6.12.1998 г. на годишно отчетно-изборно събрание на дружеството е избрано ново ръководство с председател Тодор Каваков, зам. председател – Ангел Стаматов, организационен секретар – Пенка Генева, членове – Мария Георгиева, Георги Ибришимов и подгласници – Анка Бинева, Антонина Маринова, Таня Димитрова и контролна комисия – Георги Карадимов, Георги Калпачков. През 2000 г. на общо събрание са избрани: Тодор Каваков председател, Георги Калпачков, Пенка Генева, Ангел Стаматов, Георги Ибришимов. Същата година през месец декември заедно с Историческия музей се провежда викторина на тема „Живот и дейност на Капитан Петко войвода“. Участват всички училища в Община – Димитровград. Победители са учениците от СОУ „Алеко Константинов“. На 22.02.2002 г. е проведено отчетно-изборно събрание и е избрано ново ръководство в състав: председател

– Тодор Каваков; зам. председател – Георги Калпачков; организационен секретар – Пенка Генева; членове – Васил Станков и Георги Динков.

На 27.09.2002 г. се провежда учредително събрание на тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ за привеждане устава на дружеството в съответствие с нормите на ЗЮЛНЦ. Дружеството е регистрирано от 18.11.2002 г. в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел в обществена полза с председател Тодор Каваков, зам. председател – Георги Калпачков, организационен секретар – Пенка Генева и членове – Кръстина Колева и Георги Динков.

На 18.12.2004 г. по повод на 160 години от рождението на Капитан Петко войвода в гр. Димитровград е поставен барелеф на войводата. Идеята за това е на председателя Тодор Каваков и датира още от 1994 г. Повече от 10 години членовете на дружеството събират средства за осъществяването ѝ. На откриването присъстват председателя на СТДБ Костадин Карамитрев, кметът на Община Димитровград инж. Димитър Хаджииванов, председателят на ОС – Димитровград, много тракийци и симпатизанти.

На 01.03.2006 г. се провежда Общо събрание с избран характер, на което е взето решение Управителният съвет на тракийското дружество да се увеличи от 5 на 7 члена. Избрано е ново ръководство в състав: председател – Тодор Каваков, зам. председател – Георги Калпачков, организационен секретар – Пенка Генева, членове – Кръстина Колева, Десислава Костова, Христинка Минкова, Делчо Загоров.

През пролетта на 2006 г. по инициатива на дружеството ПГЕЕ получава името „Капитан Петко войвода“. На кръщаването на училището присъстват председателят на СТДБ Костадин Карамитрев, кметът на града инж. Димитър Хаджииванов. За почетен кръстник на училището е избран любимият на всички тракийци актьор Васил Михайлов.

2007 г. е емблематична, не само за Димитровград, който на 2 септември отбеляза своята 60-годишнина, но и за тракийската организация в града, която също навърши 60-години. Същата година, в с. Воден, общ. Димитровград, в дома на сем. Делчеви е открита етнографска експозиция на тракийския начин на живот. В двора са разположени истинска диканя, стан и колела на каруца. Гаражът също не се използва по предназначение. Подът е постлан с шарени черги, в ъгъла има ниска софра с четири трикраки столчета, по стените висят мъжки и женски носии, шарени хурки и вретена. Експонатите са събирани с години от домакинята, водена единствено от идеята да запази за децата и внуците си част от тракийската история.

В средващия брой ще ви разкажем за тракийското младежко дружество „Стайко войвода“ в Димитровград.

ЛИТЕРАТУРНАТА НАГРАДА „ТЕОДОР ТРАЯНОВ“ ЗА ЕЛЕНА АЛЕКОВА

В Пазарджик за четвърти път връчиха Националната литературна награда за поезия „Теодор Траянов“. Тазигодишната носителка на отличието е известната поетеса и публицистка Елена Алекова, член на Върховния комитет на СТДБ и на редакционната колегия на вестник „Тракия“. Националният конкурс за поезия „Теодор Траянов“ се провежда на всеки три години. Досега носители на голямата награда са Валери Станков и Марин Георгиев (2012 г.), Андрей Андреев (2015-та) и Николай Милчев (2018-та). Елена Алекова получава престижното отличие за романа си в стихове „Милена“. Наградата ѝ връчи кметът на Пазарджик Тодор Попов в камерна обстановка поради ковид пандемията. В тазигодишното издание на конкурса участвали 125 автори, които са представили 126 книги с поезия, отчете-

но като своеобразен рекорд. Председателят на журито Никола Иванов заяви: „Голямата награда присъдихме на първия успешен роман в стихове в българската литература, който има повече от 7000 стиха.“ В своето слово Никола Иванов припомни също, че „няма друг град в страната с подобно отношение към забележителните си литературни творци“, като Пазарджик, който е учредил и присъжда седем национални награди. Освен Националната литературна награда „Теодор Траянов“ Общината присъжда и „Константин Величков“, „Никола Фурнаджиев“, „Димитър Бо-

■ Кметът на Пазарджик Тодор Попов връчва наградата на Елена Алекова

яджиев“, „Теодор Траянов“, „Райко Алексиев“, „Иван Динков“, за превод „Стоян Бакърджиев“.

Носителката на голямата награда Елена Алекова благодари за честта, с която са я удостоили, и сподели пред присъстващите какво е за нея Теодор Траянов, поетът „с огнен дар в сърцето“. В

емоционалното си слово тя го определи, като „избранник на небесата, белязан от Бога с „огнен дар... в сърцето“ („На младия“) и с мъченическа смърт. Алекова не пропусна да разкаже за толкова пъстрия житейски път на поета-символист, преминал

като доброволец в „Балканската и Междусъюзническата война, изпълнил синовния си дълг пред Майка България на дело – в битки за свободата на поробените братя от Македони-
ния и Тракия. Освободител, с четата на Христо Чернопеев, на земите, където по същото това време се раждат дядо ми (в Драмско) и баба ми (в Кавала). Носител на Златен кръст за храброст. В мигове на пророческо осъзнаване осъзнал: „Човекът в бран е най-прекрасен, / живота си обрекъл в дар“.

ДЪРЖАВАТА ЗАПОЧВА ДА ИЗКУПУВА ЧАСТНИ ГОРИ

От 4 февруари 2021 г. стартира кампания за закупуване на поземлени имоти в горски територии, собственост на физически лица. Средствата на държавните предприятия за закупуване на частни гори достигат 2 млн. лв. Целта е към държавните гори да бъдат присъединени малки горски имоти, които не могат да бъдат обслужвани и поддържани в добро състояние от настоящите им собственици. Изкупуването ще се

извършва и от 6-те държавни горски предприятия по новоутвърдени правила. Намалява се максимално допустимата площ на един имот, както и на сумарната площ на имотите, предлагани от един собственик/собственици, от 50 дка на 30 дка. Това ще позволи закупуването на повече малки по площ имоти. Държавните горски предприятия няма да закупуват поземлени имоти в горски територии, които са били предмет на

покупко-продажба или замяна през последните две години. Заявления от собственици или упълномощени от собствениците лица могат да се подават до 7 май 2021 г., както на място в съответното държавно предприятие и държавно горско/ловно стопанство по местонахождение на имотите, така и чрез пощата или куриер. Припомняме, че до момента са проведени две подобни кампании през 2016 и през 2020 г.

НАПУСНА НИ ТРАКИЙСКАТА ПЕВИЦА КЕРА СТАНКОВА

На 90-годишна възраст в Момчилград ни напусна тракийската певица Кера Станкова. Дългогодишна самодейка в читалище „Нов живот“. Преди няколко години певица беше удостоена от община Момчилград за особени заслуги към културния живот в града с почетен плакет. Тя е родена в село Воденци, община Стамболово в семейство на бежанци от Беломорска Тракия. Ето

какво разказва певицата в едно интервю: От селските сесенки и попрелки научих песните и ги запях.

Където ѝ да чуя песен, я записвах в една тетрадка и така съм ги учила. Разказва Кера. Баща ми пееше стари тракийски песни. Моят род е от село Сачанли. От това Сачанли, дето е изгоряло! Майка е била на девет месеца, когато е останала сираче. Башибозука дошъл посред нощ и запалил селото. Дядо Ставро и баба Милка са тръгнали да бягат, към България, към Арда. Там била границата. Тъкмо стигнали до Арда и

от среща башибозука се появил и като стреляли уличили и баба, а майка ми е била на гърба ѝ. Арда мътна и кървава е текла, както се пее в песента днес.

Кера Станкова е спечелила уважението и признанието на момчилградчани и всички тракийци от Източните Родопи, и не само. Тя е участвала на тракийските събори в Кърджали, Маджарово, Ивайловград...

Поклон пред светлата ѝ памет!

КОНКУРС ЗА СРЕДНОШКОЛЦИ

Съюзът на тракийските дружества в България, Синдикатът на българските учители и Тракийският научен институт обявяват НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА ЕСЕ, ПОСВЕТЕН НА 125-ГОДИШНИНАТА НА ОРГАНИЗИРАНОТО ТРАКИЙСКО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

На 12 май 2021 г. се навършват 125 години от създаването на дружество „Странджа“, положило основите на организираното тракийско движение в България. ЦЕЛТА на конкурса е да насърчи младите хора да направят проучване на събития от местната и националната история, на паметници и исторически местности, на изявени фигури и обикновени хора, свързани с:

– борбата на тракийските българи за национално освобождение и обединение;

– съдбата им на бежанци, намерили подслон в майката-родина, но запазили спомена за родния край и родовия си корен;

– личности, организации и събития от историята на Тракийската организация в България;

УСЛОВИЯ за участие в конкурса: Участници могат да бъдат учениците на възраст от 14 до 19 години от всички видове образователни институции в страната.

Текстовете трябва да бъдат в обем до 15 стандартни страници (1800 знака на страница) или до 27 000 знака (с интервалите).

Краен срок за изпращане на разработките: 31 март 2021 година. Препоръчително е писмените работи да минат на вътрешен подбор сред колегите специалисти по училища.

Задължително условие е всяка творба да бъде придружена от попълнен формуляр за участие, съдържащ: трите имена на участника, адрес, както и координати (телефон, електронна поща) за контакт, възраст, клас, училище или извънучилищно звено с пощенски адрес, електронен адрес и телефон, име на учителя и негов телефон, името на директора на училището, името на учителя консултант.

Декларацията от родителите (за участниците до 19-годишна възраст).

Резултатите от конкурса ще бъдат обявени на сайта на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ) и на Синдиката на българските учители (СБУ). На всички участници ще бъдат присъдени грамоти, а победителите ще бъдат отличени с морални и материални награди. Техните разработки ще бъдат публикувани на сайта на СТДБ, във в. „Тракия“ и в Известията на Тракийския научен институт.

ТЕКСТОВЕТЕ, на хартиен или електронен носител, се приемат на адрес:

СТДБ, София, ул. Стефан Караджа № 7а или на mail: stdb_sofia@abv.bg На тях трябва да бъде изписано: За Конкурс за 125-годишнината на организираното тракийско движение в България. Повече подробности и за ФОРМУЛЯР ЗА УЧАСТИЕ: <http://www.stdbg.org/images/vania/Formulyar.pdf>

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честитят на рождениците в Съюза през месец март 2021 г.

Трендафил Василев – София 1 март 1940 г.
Стоян Беев – Средец 1 март 1931 г.
Хубен Стефанов – Хасково 4 март 1959 г.
Станка Димитрова – с. Осеново 6 март 1968 г.
Митрополит Киприан – Стара Загора 8 март 1976 г.
Петко Станков – София 13 март 1938 г.
Гинка Николова – София 15 март 1945 г.
Руска Иванова – София 15 март 1943 г.
Тодорка Петрова – Карнобат 16 март
Милена Николова – Созопол 21 март 1975 г.
Росен Янков – София 24 март 1974 г.
проф. Тодор Кирев – София 25 март 1933 г.
Никола Илчев – Ивайловград 26 март
Ненко Желязков – Бургас 26 март 1933 г.
Антоанета Йотова – София 27 март 1960 г.
Петя Колева – Стара Загора 28 март 1996 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: д-р Ваня ИВАНОВА чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ВЕЛИЧАВИЯТ СИМВОЛ НА ТРАКИЯ И ТРАКИЙСКИТЕ БЪЛГАРИ

Продължение от 1-а стр.

В ранния предиобед на 7 февруари т.г. група тракийци положила цветя пред паметника на Войводата в Хасково. Да почете паметта на героя на Тракия цветя поднесе и най-възрастният тракийски потомък Стайко Черкезов – журналист, известен със своите книги на Тракия и бита на тракийци.

Тази година пространството около паметника беше подобро със съдействието на Общината, за което тракийската общност от града изказва своята благодарност. За деня на Тракия се очаква да бъде монтиран и осемметров пилон в парка около паметника, на който ще се вее знамето на България.

Същия ден членове от тракийското дружество „Лазар Маджаров“ в Сливен заедно с членове на националното движение „Традиция“ – клон „Хаджи Димитър“ в Сливен,

с председател Радостин Христов почетоха 121-годишнината от смъртта на Капитан Петко войвода. В църквата на тракийци „Цар Борис Покръстител“ бе отслужена заупокойна молитва от отец Йоан. Инж. Кирил Киряков – председател на тракийското дружество „Лазар Маджаров“, произнесе слово за живота и дейността на Петко войвода. С едноминутно мълчание и свеждане на глави бе почитена паметта на патрона на тракийското движение. Поклонението в града на 100-те войводи завърши с полагане на цветя и венец пред бюст-паметника на Капитан Петко войвода.

Председателят на Тракийско дружество „Войвода Руси Славов“ – Пловдив доц. д-р Георги Йорданов и председателят на читалище „Тракия – Пловдив – 2008 г.“ Мариана Алексиева с група членове отдадоха почит пред паметната плоча на Капитан Петко войвода по случай 121 години от кончината

на легендарния тракийски спасител. В Стара Загора тракийци от дружество „Одринска епопея водени от председателя му Цанко Атанасов се поклониха пред паметника на Войводата в парк „Тракия“ и положили венец.

На 6 февруари 2021 година тракийското дружество „Стоян Мавродиев“ в град Търговище отбеляза 121 години от смъртта на Капитан Петко войвода. Пред Войнишкия паметник в града дойдоха тракийци и граждани да се поклонят пред подвига и делото на великия, възторжения борец за национална свобода. Цветя и венци положили пред паметника Митко Стайков – областен управител на област Търговище, представители на тракийско дружество „Стоян Мавродиев“ – Търговище, представители на Военно окръжие, Регионален исторически музей, Държавен архив, СОРЗ на запасните офицери, Клуба на учителите,

Пенсионерски клуб „Капитан Петко войвода“ и граждани. Капитан Петко Войвода е една от най-ярките личности в историята на Национално-освободителното движение в България – заяви в словото си пред паметника Нели Анастасова-председател на Тракийско дружество „Стоян Мавродиев“ в град Търговище.

Членове на тракийското дружество „Царевец“ във Велико Търново положили цветя на паметника Майка България. Така те отбелязаха 121 години от смъртта на Капитан Петко войвода, участвал и в Руско-турската освободителна война. Капитан Петко Войвода е патрон на Съюза на тракийските дружества в България. Председателят на дружеството Паулина Петрова сподели: „За нас това е гордост, трябва да носим у себе си борбения дух, който са притежавали такива славни дейци. Не трябва да забравяме историята си! Поклон!“

• Варна

• Велико Търново

• Търговище

• Пловдив

• Стара Загора

• Хасково

• Сливен